עג: הערל פרק שמיני יבמות

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ג מהל' כלים הלכה ה:
מד ב ג מיי' פי"ב מהלכות תמורה הל' טו ופי"ג מהל' מעשר שני הלכה ח:
מה ד מיי' פ"ב מהל' תרומות הלכה יד ופי"ח הלכה ח ועיש"ע יו"ד סימן שלא סעיף יט:
מו ה מיי' פי"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה ח:
מז ו מיי' שם הלכה ג:
מח ז מיי' פי"ח מהלכות מעילה הלכה ח:
מט ה מיי' פי"ח מהלכי' פסולי המוקדשין הלכה יג:
נ ט מיי' פ"ב מהלכות גזילת המקדש הל' ז ח ופי"ב מהל' אבות הטומאה הלכה טו:
נא י מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה ח:
נב כ מיי' שם פ"ו הל' ו ופי"א הלכה ח:
נג ל מיי' פ"ו שם הל' ה:
נד מ נ מיי' שם פ"ז הלכה ג:

תוספות ישנים

מקדש כגוים למעשה. וא"ת ואמאי לא מקשינן נמי מעשר לגוים לחייב מיתה לאוכלו בטומאה וי"ל דסתיא גבי תרומה ומתו מ"ט כי יתלוהו בו ולא במעשר ובכל הני לעיל שיטש בגוים ולא במעשר ל"ל דסברת הגמרא כן היא דלכל חומרות שיש בתרומה אקשינן בגוים מדסתיא תרומת ידך אלו בגוים ולחומרות דאתינו במעשר מקשינן בגוים: **הא** דאמרי לך בשערך תאכלנו הכא לא תאכל וא"ת א"כ למה לי קרא דנפש כי תגע לטומאת גופו הא מלא תוכל לאכול בשערך נפקא דהא ר"ל דמה שהתרתי בשערך תאכלנו הטמא והטהור הכא לא תוכל לאכול וי"ל דאיכא לאתעמעוי קרא דטבול יום שרי במעשר מוכח הטמא וטהר כתב רשיי דקרא לטומאת הגוף עוד מתרץ רבינו נתנאל דמלא תוכל לאכול בשערך לא אתעמעוי טומאת הגוף דהא (דכ"ע) (בטולי דומתי) לא אתעמעוי שום קרא דמיירי בטומאת הגוף דלא כתיב ביה עד אשר יטהר כדכתיב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר אי כדכתיב אשר יקרב אל הקדשים וטומאתו עליו דמשמע בשד שטומאתו עליו דמשמע דשייך ביה טהרה וה"מ טומאת הגוף אבל הכא (לא) כתיב לא תוכל לאכול דמשמע דלעולם לא תוכל וה"כ לא מייריי בטומאת הגוף דהא מצי לאכול אחר טבילה. אבל בטומאת עלמו ניחא שפיר דלעולם לא מצי לאכול מן האוכלין בטומאתו דהא אין להם טהרה במקום וא"ת אלמה לי קרא לאוכל קדשים בטומאת עלמו שהוא לוקה מדכתיב והיכבר אשר יגע בכל טמא לא יאכל מיפוק לי מהכא דהא כתיב לא תוכל לאכול בשערך וכתיב ובכורות בקבר ולאחר וי"ל דאיכא לאתעמעוי (ר"ל דבשערך לא קאי אלא אמעשר ואע"ג דבמכות חזינן חוץ לטומאה הקדשים מהכא וי"ל דוקא

מסורת הש"ס

ואוכלן בטומאת עצמן. תימה לר"י דאמאי לא לקי נמי בתרומה דגילף מבכורים ועיל (דף ע. ד"ה מה) כתבתי: **תרומת** ידך אלו הבכורים. שנאמר בהן יד ולקח הכהן הטנא מידך: **ור"ש** תרומה קרינהו רחמנא. תימה לר"י דנפ' אלו הן הלוקין (מכות דף יז:) אמרינן גבי הא דאר"ש וכי מה בא זה ללמדנו אם לאוכל בכורים חוץ לחומה ק"ו ממעשר הקל אמר רבא מאי חומרא דבכורים ממעשר שכן אסורים לזרים ולדרכה מעשר חמור שכן אסור לאונן והשמא איסור אונן גופה מ"ט לא ילפינן בכורים ק"ו ממעשר דמותר לזרים משום דתרומה קרינהו רחמנא כדאמר הכא א"כ מהאי טעמא גופה דתרומה קרינהו רחמנא לא ילף ממעשר לענין חוץ לחומה וי"ל כיון דמעשר ובכורים טעונים הבאת מקום ותרומה אינה טעונה הבאת מקום שייך לדמות טפי בכורים למעשר לענין חוץ לחומה מלתרומה: **ומר לא** מקיש. מטעם דתרומה קרינהו רחמנא: **והיכן** מוזהר על אכילתו בו'. תימה לר"י דהכא משמע דמלא בערתי לא נפקא לן אזהרה לאכילה וכפ' כל שעה (פסחים דף כד.) אמרינן והכשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל אם אינו ענין לגופו דנפקא לן ממעשר הקל דכתיב לא בערתי ממנו בטמא וכ"ת אין מזהירין מן הדין היקישא הוא דכתב לא תוכל לאכול בשעריך וגו' משמע דאי מזהירין מן הדין יליעינן שפיר לאו מלא בערתי: **טומאת** עצמן מנין ת"ל לא תוכל וגו'. אין להקשות כיון שיש אזהרה לטומאת עלמן למה לן אזהרה לאוכל בטומאת הגוף דנפקא מינה דהיכא שתחב לו חבירו בבית הכליעה אי נמי בשלא הוכשר אכל קשה דמהאי קרא גופיה דנפקא לן טומאת עלמן מיפוק ליה טומאת הגוף דהכוא דאמר לך בשעריך תאכלנו בין טומאת הגוף בין טומאת עלמן הכא לא תוכל לאכול:

אסור לבער מהן בטומאה מה שאין כן בתרומה מנלן. וא"ת מהיכי תיתי דתיסתר תרומה לבער ממנה בטומאה ואין לומר משום דתרומה איקרי קדש והוה ילפינן לה מקדש או משום שהיא בשרפה כמוקדשין שנטמאו ואע"ג דקדשים חמירי הוה ילפינן תרומה מיניייהו לאסור ליהנות ממנה בשעת שרפה דגילוי מילתא הוא דא"כ מאי פריך ומה לאו לאיתא ואיתא ממנו למעוטי קדש אבל תרומה יהא אסור והשתא מהיכא תיתי כיון דקדש שרי וי"ל דהוה ילפינן תרומה מבכורים ומיהו בכולה שמעתין לא ילפינן תרומה מבכורים ואר"י דמשום הכי קבעי תרומה מנלן דהוה לן למילף מק"ו דמעשר דכתמר בסמוך ולא שייך למיפרך מה למעשר שכן הלסט"ב לבני טומאה מיהא מצינו שתרומה חמורה ממעשר וליכא למפרך נמי מה למעשר שכן אוכלן בטומאת עלמן לוקה דהיא גופה נילף בק"ו ולפי המסקנא דשייך לבער תרומה בטומאתה מו ליכא למילף לאוכל בטומאת עלמה: **שבן** פנקעב"ם. מתוסר כפורים לא תשיב משום דמהאי טעמא גופיה נפקא לן לקמן (דף עד:) אבל תימה דליתסוב רביעי בקדש ומיכת הקדש דמכשרת ותחזכ לתרומה ואינה מחזרת לחזה ושוק וכלי מלרף לקדש ולא לתרומה ומומרת דפוסלת בקדש וכו' וטומאה עושה כיולא בה לקדש ולא לתרומה ל"ד בפרק קמא דפסחים (דף יד.) וישנו לפני הדבור כגון פסח ותמיד ל"ד (חגיגה דף ו.) עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי: **שבן** מחפ"ז. וא"ת דמעיקרא אלימא ליה כרת ולבסוף אלימא ליה מיתה וי"ל דהשתא לאו מאוכל בטומאת הגוף פריך אלא מזר האוכלה מה שאין כן בקדש דבקדש יש שמותר לזרים כגון שלמים ואפילו קדשים שאין נאכלים אלא לכהנים ליכא מיתה בזר אלא אזהרה ואפילו קדש דבר מעילה ליכא כרת במעילה באזהרה: חוגן

ואוכלן בטומאת עצמן. שהגוף טהור והם טמאים: **לוקה.** כדיליף לקמן: **מה שאין כן בתרומה.** דאינו מוהיר בה אלא בטומאת הגוף דכתיב (ויקרא כב) בקדשים לא יאכל וגו' אבל בטומאת עלמה לא מצינו אזהרה אלא איסור עשה הוא דאשכחן ביה לקמן בשמעתין ומדלא קתני ליה שמע מינה תנא ושייר: **ואמר מר.** במסכת מכות (דף יח.): **ותרומת ידך אלו הבכורים.** דבעי הכאת מקום כדכתיב (דברים כו) ושמת בטנא והלכת והתם אשמעי' עשה והכא אשמעינן אזהרת ממה לאוכלן בגבולין דאינו תרומה ממש קדשי הגבול היא ולא בעיא חומה: **תרומה מוהרים לאונן.** כדאמר בריש פירקין (דף ע.) זרות אמרתי לך ולא אניעות: **מר מקיש.** ת"ק מקיש בכורים למעשר דכתיב ביה (דברים כו) בערתי הקדש: **והיכן מוזהר על אכילה איני יודע ת"ל לא תוכל כו'.** והכי גרסינן לגירסא דבריית[1] בספרי[1] גבי האי קרא לא תוכל מכלל שנאמר לא בערתי ממנו בטמא בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא והיכא מוזהר על אכילתו איני יודע טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה נפש אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים הכי קמיבעיא ליה טומאת עצמו מנין ת"ל לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ולהלן הוא אומר בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל ותנא דבי רבי ישמעאל אפי' טמא וטהור אוכלין על שולחן אחד בקערה אחת ואינן חוששין וקאמר רחמנא ההוא דאמרי לך התם בשעריך תאכלנו הכא לא תיכול: משא"כ בתרומה מנא לן אמר ר' אבהו א"ר יוחנן דאמר קרא לא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמא ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא לאו קל וחומר הוא ומה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ"ש אי הכי תרומה נמי ק"ו הוא הא כתיב ממנו ומה ראית מסתברא קדש לא ממעיטנא שכן פנקעב"ם פגול נותר קרבן מעילה כרת ואסור לאונן אדרבה תרומה לא ממעיטנא שכן מחפ"ז מיתה וחומש ואין לה פדיון ואסורה לזרים הנך נפישן ואיבעית אימא כרת עדיפא: ואוכלן בטומאת עצמן לוקה מה שאין כן בתרומה מילקא הוא דלא לקי הא איסורא איכא מנלן אמר קרא בשעריך תאכלנו לזה ולא לאחר ולאו הבא מכלל עשה עשה אמר רב אשי מרישא נמי שמעת מינה דתנא ושייר מדלא קתני ונוהגין

ואע"פ שמותרת להכנים אבל קדש משעה שיש לו שעת היתר להכנים אין בו מעילה ולא חומש: **ואין לה פדיון.** לתרומה אבל מצינו פדיון לקדש עד שלא קידש בכלי. ותרומה אסורה לזרים אבל קדשים קלים מותרים לזרים: **הא איסורא איכא.** לאכול תרומה טמאה: ונוהגין

נפישן. כשם (שם). כרת עדיפא. דאיתא כה תרי מומרי. ומיהו נכתבין ונוהגין עדיין (שם).

[1] בספרי (מכות יח. חולין קכ: מעילה טו:), **ב)** מכות יט:, **ג)** שבת כה., **ד)** [לעיל נד: וש"נ], **ה)** [ולקמן יב ח:], **ו)** [ויקרא כג].

תורה אור השלם

1. לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך ותרומת ידך:
דברים יב יז
2. לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול יי אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: דברים כו יד
3. נפש אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים:
ויקרא כב ו
4. בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל:
דברים טו כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' תני ר"ש אמר מר ופסורין לזרים: **(ב)** שם ויתירשין ויצהרן ובכורות בקרך וגו' ותרומת ידך:

מוסף רש"י

תרומת ידך אלו בכורים. דכתיב כהו יד, ולקח הכהן הטנא מידך (פסחים לו: ומכות יז.). **דאמר קרא לא בערתי** ממנו בטמא. כמעשר שני כתיב (שבת כה.). **קדש** לא ממעיטנא. מהאי תומרא, שכן פנקעב"ם. ורלתי נס לזו (שם). **פגול.** חייבין עליו משום פיגול, שחט על מנת לאוכל חוץ לזמנו ואכל אפילו כזיתו. ומשום נותר, חוץ לזמנו מחם ולא חשב מתחילה, וקריי קרבן דם כי מעילה לפני זריקה לבל הנהנה מהן, וחם קדשים קלים הם יש מעילה באחיטיהן לאחר זריקה דמים, לאחוקי תרומה דלית בהו כלל. **וכרת** לאוכלה בטומאת הגוף, ותרומה מתיה בידי שמים, ומיי נקבלים אבל אינו אולן עריני, ואסור לאונן. ק"ו ממעשר, אבל תרומה מותרת לאונן. **חוגן.** כל זמן שלא נקבר מתו (שם). מיתתו. בידי שמים לזר האוכלה, לא בהן עמא, ורחומש. לזר האוכלה בשוגג, דכתיב כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו, אבל קדש משעה שיש היתר להכנים כתרומה ולא מידי מעילה שוב אין חומש בשגגת אכילתו, ויש דמוקמי לה בחומשין דחומשת, ולא בהיכל, דהא רבינו ביה חומש דמומש בהקדש בפרק האיכר, ואין לה פדיון. **לזרים.** לאוכלה לחולין, אבל קדש יש קדש שנפדית כגון שהומם לפני שחיטה, **ואסורה לזרים.** לעולם, אבל קדש יש קדש שמותר לזרים לאחר זריקה, כגון מעשר בהמה ותודה ושלמים (שם). הגך

[1] ל"ל דאיכא דאמר דלא תוכל לאכול בשעריך לא קאי אמעשר אלא דבמכות אלעזר אוהרה לאוכל קדשים חוץ לחומה מהכא וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com